

دیدگاه تیتوس بورکهارت درباره معماری و هنر اسلامی

حامد هوشیاری

دانشجوی دکتری تخصصی تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکز آموزش بین المللی کیش

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۰۹/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۳۰

چکیده

هنر اسلامی به آثار فرهنگ و تمدن ملت های مسلمان در دوران اسلامی [تاریخ اسلام] اطلاق می شود و دارای خصوصیات و توصیفاتی است که در عالم تفکر سنت و زیبایی شناسی عرفانی می توان از آن سخن گفت. که انسان حاضر، معمار آن است که در این میان تیتوس بورکهارت، یکی از محققینی است که مطالعات گسترده ای در هنر و معماری اسلامی - به ویژه در هنر کشورهای حوزه غرب اسلام - داشته است و از جمله سنت گرایان برجسته که پژوهشگر عرصه هنر اسلامی بوده و آثار قابل توجهی از خود به یادگار گذارده. وی به پژوهش درباره هنر اسلامی به ویژه عناصر حکمی و عرفانی در هنر اسلامی پرداخت و از نخستین هنرشناسان اسلامی است که به رابطه و نسبت میان عرفان و حکمت اسلامی با آثار هنر اسلامی، اذعان کرد. تیتوس بورکهارت، یکی از محققینی است که مطالعات گسترده ای در هنر و معماری اسلامی - به ویژه در هنر کشورهای حوزه غرب اسلام - داشته است. پژوهندگان بر این باورند که بررسی آثار افرادی، خارج از زمینه و فرهنگ اسلامی، و آنچه از دید سوم شخص به هنر و معماری آن دارند، می تواند افق های جدید - و حتی گاهاً شناخته نشده تری - در اختیار محققان قرار دهند تا با دیدی میان فرهنگی و میان رشته ای، به طی طریق در این مسیر همت بگمارند. این پژوهش با رویکرد تفسیری - تاریخی، به طریق مطالعه کتابخانه ای و مرور منابع رساله ها و مقالات به جا مانده از تیتوس بورکهارت، با نتیجه گیری کیفی، با جمع بندی و تدوین نظریات این محقق فرهیخته به شش عامل اصلی و همیشه حاضر در معماری اسلامی رسیده که توحید، کثرت به وحدت و فضای تهی مهم ترین آنها می باشند.

واژه های کلیدی: تیتوس بورکهارت، هنر اسلامی، معماری اسلامی